

І. В. ЧОРНИЙ

кафедра українознавства факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИХОВАННЯ У МОЛОДІ ПАТРІОТИЗМУ НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО РЕТРОДЕТЕКТИВУ

Виховний потенціал художньої літератури не викликає у педагогів жодного сумніву. Проте під «літературою» у цьому випадку розуміють переважно «високу» літературу (класичну або сучасну, яка належить так званому «мейнстриму»). Відтак поза увагою педагогів (учителів, викладачів вишів) залишається значний масив популярної (розважальної) літератури, що не є вірним. Адже та ж «мідл-література», до якої, на думку деяких дослідників, відносять більш легкі твори високої літератури і якісні твори літератури масової, що призначені не лише для розваги читача, цілком може використовуватися у виховному процесі, включно у вихованні в молоді патріотизму. Це можна проілюструвати на прикладі сучасного українського історичного детективу (ретродетективу).

Ретродетектив разом із любовно-сентиментальним романом та фантастикою є одним з найпопулярніших жанрів у сучасній молодіжній читацької аудиторії. Започаткований в англо-американській літературі, наприкінці 90-х років ХХ століття він приходить і до літератури вітчизняної. Серед сучасних українських письменників, які працюють у царині історичного детективу, найбільш відомими є Андрій Кокотюха, Владислав Івченко, Богдан Коломійчук. Стосовно теми цієї доповіді нас, насамперед, цікавлять цикли А. Кокотюхи про львівського адвоката Кліма Кошового та В. Івченка про «найкращого сищика імперії» Івана Карповича Підпригору, які цілком можна рекомендувати школярам старшого віку на уроках з позакласного читання та студентам/курсантам вишів у рамках вивчення курсу «Історія та культура України» для опрацювання за рахунок часу, який відведено на самостійну роботу. Зосередимо увагу молоді на розвитку соціальної (вужче – патріотичної) свідомості героїв обох циклів, які проходять значну моральну трансформацію.

Іван Підпригора на початку циклу постає як представник консервативно налаштованої частини суспільства. Він служить у «охранці» й отримує від автора характеристику «стовпа самодержавства». Та чи є він таким насправді? Автор дає читачеві зрозуміти, що зі світоглядом героя не все так просто. Він, українець за національністю, спочатку досить поблажливо ставиться до політичних опонентів російського царату – так званих «мазепинців» (українських патріотів), а потім поступово приходиться до розуміння та прийняття їхньої ідеології. Ба, навіть прислуговується справі Української революції. Цікавим є використаний автором художній прийом показу «альтернативного» Підпригори, начебто вигаданого австро-угорською пропагандою, який рятує від загибелі відомого церковного діяча Андрея Шептицького. Таким чином письменник отримує можливість показати психологію представників Східної та Західної України, акцентуючи увагу на спільних рисах патріотично налаштованого українства. Як один із прийомів роботи з текстом можна запропонувати школярам/курсантам зробити порівняльну таблицю до характеристики «двох» Іванів Підпригор.

Герой циклу А. Кокотюхи Клим Кошовий за віком трохи ближчий до цільової аудиторії, ніж персонаж В. Івченка. На початку історії йому тридцять років. Постраждавши через те, що надавав адвокатські послуги землякам, які видавали літературу українською мовою, він змушений був емігрувати з Києва до Львова й тривалий час тримався осторонь політичних процесів, які відбувалися навколо нього. З іронією він ставиться до руху «братніх», які намагаються протистояти агресивній політиці «москвофілів». Проте з часом Кошовий таки приходиться до розуміння необхідності опору «москвофілам», за якими стоїть загроза існуванню українству в цілому. Це з особливою силою звучить у п'ятому романі циклу «Коханка з площі Ринок», події якого відбуваються восени 1914 р. в окупованому російськими військами Львові. Книгу написано вже під час розпалу так званої «гібридної війни» на Сході України, тому текст твору звучить досить актуально. У якості прийому роботи з цим романом можна запропонувати молоді написати невеличкий твір, де б юні

читачі спробували порівняти агресивну політику «руського світу» у романі А. Кокотюхи й у сучасних реаліях.

Таким чином, можна зробити висновок, що кращі зразки сучасної української мідл-літератури підтримують традиції класичної вітчизняної літератури, плакаючи в читачеві кращі почуття, серед яких не останнє місце посідає любов до Батьківщини.